

The Mission of the State Educational Policy in the Prevention of Interethnic Conflicts

UDC: 316.485.6:323.15:37.014.12](477)(045)

DOI: <https://doi.org/10.15421/152241>

Gaievskaya Larisa¹

Dr.Sc., Full Prof., <https://orcid.org/0000-0003-1463-9481>, gaevskaya.larissa@kneu.edu.ua

Stepanov Victor²

Dr.Sc., Full Prof., <https://orcid.org/0000-0001-5892-4239>, vs2994018@gmail.com

¹*Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman (Kyiv, Ukraine)*

²*Kharkiv State Academy of Culture (Kharkiv, Ukraine)*

Abstract

The purpose of the study is to scientifically substantiate the mission of the state educational policy and identify the problematic aspects of its implementation to prevent interethnic conflicts. It is claimed that in conditions of instability and uncertainty, the existing state policy in the field of education is subject to destructive influence, resulting in problems in its implementation. The main factors of the emergence of interethnic conflicts are taken into account, including the multinational composition of the population in the regions, the dominance of certain socially active groups, social status in society, the originality of political views and the history of relationships, and the level of education in society. It has been determined that in this context, one of the levers that can prevent the occurrence of interethnic conflicts and resolve them is the level of education and the corresponding state education policy. Among the main reasons for the emergence of interethnic conflicts, the resolution of which may become possible through the implementation of an effective state educational policy, the authors name: social discontent of nations and peoples within a certain country; political forms of behavior of power structures; ethno-demographic advantages of one nation over another; religious and confessional beliefs; cultural and speech claims. The problems, challenges and risks of state policy are identified. In particular, among the problems identified by fellow scientists, the authors name the need for professional training of media workers to cover interethnic conflicts, problematic educational and language issues. It is argued that it is possible to achieve positive results in solving these problems through the improvement and implementation of state policy in the field of education. Among such directions for improving the state educational policy, the authors, in particular, name: ensuring equal rights to free national ethnic self-determination; development and preservation of national identity; strengthening systemic explanatory work and introducing non-discriminatory and inclusive approaches in education; strengthening measures to improve media literacy of the population; formation of a system of education of tolerance and the ability to live in a multinational society; ensuring dialogue between the authorities and the public; ensuring a close relationship between state policy and other policies (information, economic, social).

Keywords: education, state education policy, interethnic conflicts, public administration

Роль державної освітньої політики в запобіганні міжнаціональним конфліктам

Гаєвська Лариса¹, Степанов Віктор²

¹*Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана (Київ, Україна)*

²*Харківська державна академія культури (Харків, Україна)*

Анотація

Мета дослідження полягає в науковому обґрунтуванні ролі державної освітньої політики та виявленні проблемних аспектів її реалізації щодо запобігання міжнаціональним конфліктам. Стверджується, що в умовах нестабільності та невизначеності сформована державна політика у сфері освіти піддається деструктивному впливу, внаслідок чого з'являються проблеми щодо її реалізації. Враховуються основні фактори виникнення міжнаціональних конфліктів, серед яких: багатонаціональний склад населення в регіонах, домінування окремих соціально-активних груп, соціальне становище в суспільстві, своєрідність політичних поглядів та історії взаємовідносин, а також рівень освіти в суспільстві. Визначено, що в цьому контексті одним із важелів, який спроможний запобігати виникненню міжнаціональних конфліктів та врегулювати їх, є рівень освіти та відповідна державна освітня політика. Серед основних причин виникнення міжнаціональних конфліктів, розв'язання яких може стати можливим завдяки реалізації ефективної державної освітньої політики, автори називають: соціальну невдоволеність націй і народів у межах певної країни; політичні форми поведінки владних структур; етнодемографічні переваги однієї нації над іншою; релігійні та конфесійні переконання; культурно-мовні претензії. Визначено проблеми, виклики та ризики державної освітньої політики. Зокрема, серед проблем, визначених колегами-науковцями, автори називають необхідність фахової підготовки медійників до висвітлення міжнаціональних конфліктів, проблемних освітніх та мовних питань. Стверджується, що досягнути позитивних результатів у вирішенні зазначених проблем можна завдяки удосконаленню та реалізації державної політики у сфері освіти. Серед таких напрямів удосконалення державної освітньої політики автори, зокрема, називають: забезпечення рівних прав на вільне національно-етнічне самовизначення; розвиток та збереження національної самобутності; посилення системної пояснювальної роботи і впровадження в освіту недискримінаційного й інклюзивного підходів; посилення заходів щодо підвищення медіаграмотності населення; формування системи виховання толерантності та вміння жити в багатонаціональному суспільстві; забезпечення діалогу між владою та громадськістю; забезпечення тісного взаємозв'язку державної освітньої політики з іншими політиками (інформаційною, економічною, соціальною).

Ключові слова: освіта, державна освітня політика, міжнаціональні конфлікти, публічне управління

Стаття надійшла / Article arrived: 07.11.2022

Схвалено до друку / Accepted: 28.12.2022

Вступ.

Процеси трансформаційної перебудови системи освіти України, що доповнені посиленням викликів і небезпек глобалізації, регіоналізації та євроінтеграції, зумовили значні зміни в системі формування й реалізації державної освітньої політики. Відповідно, це особливо гостро торкнулося проблем необхідності модернізації системи національної освіти, забезпечення її якості, поглиблення співробітництва між закладами освіти. Зокрема, налагодження міжнаціональних зв'язків шляхом активізації процесів мобільності здобувачів та науково-педагогічних й педагогічних працівників.

Період повномасштабної війни російської федерації проти України ще більше посилив наявні кризові стани в системі освіти та обумовив ускладнення відносин між різними категоріями населення, що призводить до виникнення міжнаціональних конфліктів, які, своєю чергою, порушують паритет щодо рівності окремих етнічних груп та соціальних спільнот. В умовах нестабільності та невизначеності вагомим значення набуває необхідність вчасного виявлення, запобігання та вирішення міжнаціональних конфліктів, що можна досягнути завдяки стабілізації міжнаціональних відносин у суспільстві та шляхом коригування державної політики у сфері освіти.

Проблематика запобігання міжнаціональним конфліктам із урахуванням аспектів її регулювання через реалізацію положень державної освітньої політики в останні роки набуває особливого значення та актуальності. При цьому освіта являється ефективним інструментом розв'язання конфліктних ситуацій та забезпечення рівноправності представників усіх націй, а також задоволення їх національно-культурних й релігійних потреб. У сучасних умовах функціонування України існує значна кількість ризиків виникнення міжнаціональних конфліктів, що становить істотну загрозу не лише системі освіти, а й суверенітету, територіальній цілісності та демократичному розвитку країни. Окреслені тенденції свідчать про вагомість обраної проблематики в умовах сьогодення та потребують поглибленого вивчення й проведення різносторонніх досліджень.

Мета дослідження полягає в науковому обґрунтуванні ролі державної освітньої політики та виявленні проблемних аспектів її реалізації щодо запобігання міжнаціональним конфліктам.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблемні аспекти дослідження особливостей реалізації державної освітньої політики щодо запобігання міжнаціональним

конфліктам в Україні знаходять своє відображення в працях провідних вітчизняних науковців. У власних наукових розвідках вони з'ясовують проблеми настання кризових ситуацій та виявляють причини їх появи й дестабілізуючого розвитку. В даному контексті, слухним є зауваження Я. Тицької (2018), яка виявила позитивні зміни в національній системі освіти, які внаслідок її реформування сприяють підвищенню якості освіти на різних рівнях (с. 55). Зокрема, посилюються показники реалізації державної освітньої політики, що в сукупності дозволяє досягнути європейських стандартів та інтегруватися в міжнародну освітню систему. Водночас, науковиця дає визначення державної освітньої політики, під якою пропонує розуміти передбачену чинним законодавством України сукупність дій органів державної влади, що спрямовані на формування й реалізацію стратегічних завдань у сфері освіти, удосконалення та розвитку її системи з метою задоволення потреб усіх груп населення в суспільстві (Тицька, 2018).

Схожої позиції дотримується Б. Гуменюк (2020), який вважає, що державна освітня політика являється ефективним інструментом регулювання відносин у суспільстві, що пов'язані із культурно-освітніми аспектами (с. 30). При цьому фактори європейської інтеграції обумовлюють необхідність врегулювання проблем забезпечення потреб різних суспільних та етнічних груп населення. Науковець стверджує, що за допомогою ефективної державної політики у сфері освіти можна досягнути високих показників підвищення культурної ідентичності, а також об'єднати особливості міжнаціонального інтелектуально-освітнього й науково-технічного середовища.

Н. Ногас (2020) у державній освітній політиці вбачає вагомий потенціал для врегулювання міжнаціональних конфліктів. Він переконує, що освіта є важливою умовою існування держави й суспільства на засадах демократичного розвитку, рівності прав та забезпечення свобод людини і громадянина, адже головним завданням освіти являється передача суспільних знань, цінностей й соціального досвіду, формування етно-культурних пріоритетів та забезпечення прав різних соціальних груп. Водночас, науковцеві вдалося сформулювати певні проблеми забезпечення процесу формування та реалізації державної освітньої політики, які полягають у наступному: 1) складність у підвищенні якості освіти через обмеженість фінансових ресурсів; 2) наявність значних перешкод у забезпеченні міжнародного співробітництва у сфері освіти (с. 89-91).

І. Хомишин (2016) дійшла висновку, що державна політика у сфері освіти повинна відповідати сучасним потребам суспільства, що частково досягнуто завдяки реформуванню й удосконаленню національної системи освіти, а також її нормативно-правовому забезпеченню (с. 116). Проте, в частині формування організаційних механізмів реалізації державної освітньої політики існують вагомні неточності та незрозумілості, що ускладнює процес досягнення високих показників ефективності. Очевидно, що зазначені тенденції, фактично, свідчать про значний рівень декларативності принципів і завдань державної освітньої політики, а їх практичне втілення досягається завдяки чіткому формуванню цілей, методів, засобів та форм реалізації.

Як зазначає Т. Майборода (2019), державна освітня політика об'єднує загальні стратегічні напрями розвитку освіти, визначає її загальну філософію, програмно-концептуальне бачення положень освітньої політики, національні доктрини та стратегії (с. 54). Тому, в контексті запобігання та розв'язання міжнаціональних конфліктів, доведено її доцільність та ефективність.

Л. Ілійчук (2022) стверджує, що вектори реалізації державної освітньої політики в сучасних умовах направлені на підвищення якості освіти в країні та спрямовані на забезпечення високих показників соціально-економічного й культурного її розвитку (с. 5-6). Вона відзначає, що державна політика у сфері освіти являється інструментом формування людського капіталу та зростання добробуту усіх верств населення, де кожна людина є найвищою соціальною цінністю (Ілійчук, 2022).

Зазначені наукові підходи щодо виявлення ролі державної освітньої політики у врегулюванні міжнаціональних конфліктів та проблем її реалізації мають більш загальний характер та не конкретизують перелік явних та потенційних проблем врегулювання конфліктних ситуацій.

Результати дослідження.

Національна система освіти України впродовж усього періоду її державотворення піддається значному дестабілізуючому впливу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища. Тобто постійні трансформаційні зміни обумовлені необхідністю модернізації її змісту та підвищення якісних показників. Очевидно, що в умовах нестабільності та невизначеності, сформована державна політика у сфері освіти піддається деструктивному впливу, внаслідок чого з'являються проблеми щодо її реалізації. Відповідно до цього, під впливом чинників воєнного стану, вкрай гостро

постала проблема попередження й розв'язання міжнаціональних конфліктів, інтенсифікація розвитку яких набула значних темпів.

Реалії сьогодення свідчать, що частими є випадки виникнення конфліктів на міжнаціональному ґрунті, що пов'язані із загостренням суперечностей між різними націями, народами або ж між соціальними класами, внаслідок чого породжується взаємна ненависть та порушується рівноправність. Очевидно, що такі ситуації в умовах повномасштабної війни в Україні виникають дедалі частіше, що обумовлено як внутрішньою нестабільністю, так і культурними відмінностями. Основними факторами їх виникнення можна назвати багатонаціональний склад населення в регіонах, домінування окремих соціально-активних груп, соціальне становище в суспільстві, своєрідність політичних поглядів та історії взаємовідносин, а також рівень освіти в суспільстві. Саме рівень освіти є тим важелем, який спроможний запобігати виникненню міжнаціональних конфліктів та врегулювати їх. Відзначимо, що освіта потребує державної підтримки та формування комплексу ефективних заходів досягнення бажаного результату. При цьому в міжнаціональних конфліктах вкрай важко попередити та вчасно виявити як конфліктні ситуації, так і причини їх появи.

Надамо пояснення. Основними причинами виникнення міжнаціональних конфліктів, розв'язання яких може стати можливим завдяки реалізації ефективної державної освітньої політики, вважаємо такі: соціальна невдоволеність націй і народів у межах певної країни; політичні форми поведінки владних структур; етнодемографічні переваги однієї нації над іншою; релігійні та конфесійні переконання; економічні переваги й домінування бізнесових можливостей в певному регіоні; культурно-мовні претензії тощо.

Крім того, на рівень, зміст, спрямованість і результати спілкування різних національно-етнічних спільнот між собою впливають різноманітні фактори (духовно-культурні, психологічні, економічні, соціальні, політичні). У свою чергу і національно-етнічні (міжетнічні) відносини суттєво впливають на розвиток різноманітних сфер життєдіяльності особи, функціонування інститутів громадянського суспільства та держави (Колісник, 2003). Погоджуємось із думкою С. Тороша (2014), який стверджує, що хоч «функціонально та структурно міжнаціональні конфлікти схожі, тому що у конфліктах будь-якого типу є суб'єкт, об'єкт, причина, мета, інтерес...» (Торош, 2014), однак рушійною силою та початком

міжнародного конфлікту є конфлікт інтересів.

Зауважимо, що державна освітня політика характеризується своєю невід'ємністю від загальної політики держави. Вона відрізняється цілеспрямованістю на задоволення потреб людини й суспільства, що здійснюється через представницькі органи державної влади в рамках визначених положень нормативно-правових актів. При цьому вагомість її ефективної реалізації посилюється з кожним днем.

Однак, успішна реалізація державної освітньої політики України унеможливується наявністю істотних дестабілізуючих чинників розвитку держави і суспільства, в т.ч. й тих, що пов'язані із наявністю значної кількості етнічних груп та багатонаціональністю населення. Крім того, в період нестабільності й невизначеності посилюються ризики порушення рівноправності громадян. Внаслідок цього виникають міжнародні конфлікти, практика розв'язання яких досі є малодослідженою. Серед загальних проблем викликів та ризиків державної освітньої політики, які визначені в Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року (2013), можна виокремити найбільш вагомі. Вони стосуються як попередження, так і запобігання міжнародним конфліктам. Серед них:

- недостатній рівень відповідності якості освітніх послуг вимогам суспільства, потребам ринку праці, соціальних груп населення та запитам окремих особистостей;

- обмеженість доступу окремих категорій населення до освітніх послуг і якісної освіти (ті, що проживають у сільській місцевості, на тимчасово окупованих територіях, вимушено переміщені, мігранти);

- відсутність сформованої цілісної системи виховання, морального й духовного розвитку, а також соціалізації здобувачів освіти;

- зниження суспільної моралі, культури поведінки та духовності молоді;

- недостатній рівень розвитку мережі дошкільних навчальних закладів;

- недосконалість системи моніторингу надання освітніх послуг та оцінювання якості освіти;

- низькі показники інформатизації та цифровізації системи освіти, наявність вагомих проблем у запровадженні інновацій в навчально-виховний процес закладів освіти;

- недостатній рівень соціально-правового захисту та відсутність стимулів для учасників освітнього процесу;

- низький рівень фінансування сфери освіти, слабка мотивація суспільства і бізнесових структур інвестувати в освіту, наявність фактів

неефективності й нецільового використання фінансових та матеріальних ресурсів;

- недостатній рівень розвитку громадського самоврядування в закладах освіти, недосконалість механізмів управління освітою та взаємодії із громадськістю (Національна стратегія розвитку освіти на період до 2021 року, 2013).

У контексті останнього варто звернути увагу на розвиток державно-громадського управління освітою, основою якого є поєднання державного і громадського компонентів. Разом з тим, проблема полягає в необхідності домогтися узгодженості інтересів цих двох складових, забезпечивши взаємодію на всіх щаблях функціонування освітньої системи. У зв'язку з цим державна освітня політика має бути спрямована: на активізацію участі громадськості в управлінні освітою; широкую роз'яснювальну роботу щодо мети, завдань, ролі і місця громадськості та органів громадського управління в системі управління освітою в Україні; формуванню позитивної мотивації до здійснення державно-громадського управління освітою в керівників освітніх установ, працівників органів державного управління освітою, учасників освітнього процесу.

Одним із напрямів державної освітньої політики є забезпечення прав національних меншин – створення умов для задоволення їх освітніх потреб. З метою сприяння створенню ефективних організаційних та правових умов для реалізації корінними народами, національними меншинами конституційного права і національного законодавства України на навчання рідною мовою, вивчення рідної мови, вивчення державної мови, врахування громадської думки в процесі підготовки рішень МОН України, підтримання постійного діалогу з громадськістю при Міністерстві освіти і науки України у 2018 році створено Раду представників громадських об'єднань корінних народів, національних меншин України. Рада проводить постійний діалог з представниками державних органів та міжнародними партнерами щодо забезпечення реалізації корінними народами, національними меншинами України конституційного права на навчання рідною мовою, вивчення рідної, державної мов у закладах освіти (Інформація про діяльність, 2022). Таким чином, МОН України намагається забезпечити постійний діалог щодо забезпечення прав національних меншин. Крім того, особам, які належать до національних меншин, гарантується право на навчання в комунальних закладах освіти для здобуття дошкільної та початкової освіти, поряд із державною мовою, мовою

відповідної національної меншини (Про освіту, 2017). «Це право не поширюється на заклади загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти. Однак їм гарантується право на вивчення мови національної меншини в комунальних закладах загальної середньої освіти або через національні культурні товариства» (Явір, 2020, с. 60). Разом з тим, варто відмітити, що в школах прикордонних областей існують недоліки та порушення чинного законодавства в організації навчання державною мовою і такі випадки непоодинокі.

Відомо, що державна освітня політика є невід'ємною від загальної політики держави та інших політик, зокрема інформаційної. До цих проблем, викликів та загроз варто додати також необхідність фахової підготовки медійників до висвітлення міжнаціональних конфліктів, проблемних освітніх, мовних питань. На думку М. Лашкіної (2021) при висвітленні таких подій мають дотримуватися обережності у висловленнях, рівноваги та балансу. Тобто «професіоналізм журналіста також має ґрунтуватися на глибокому зануренні та вивченні проблеми» (Лашкіна, 2021, с. 90), що виводить на перший план освіту журналістів та їх підготовку.

Як зазначає О. Савчук (2021), завдання освітньої функції засобів масової інформації полягає у повідомленні аудиторії знань, що дозволяють кожній людині виокремлювати важливість та правдивість повідомлення, аналізувати та систематизувати відомості. Крім того, правильно орієнтуватися в потоці інформаційного різноманіття, вмінні застосовувати набуті знання у практичній діяльності, виступаючи, таким чином, одним із основних джерел повідомлень про демократичні цінності особистості та відіграють першочергову роль у розповсюдженні інформації стосовно освіти у сфері прав людини, у процесі формування правової культури (Савчук, 2021, с. 133).

Зазначені проблеми є вкрай важливими, а їх успішне вирішення дасть змогу попередити та мінімізувати конфліктні ситуації в суспільстві. Досягнути позитивних результатів, на нашу думку, можна завдяки удосконаленню державної політики у сфері освіти. Серед найбільш вагомих напрямів вважаємо за доцільне відзначити:

- подальше реформування системи освіти з акцентом на реалізацію принципу пріоритетності людини не залежно від її національної приналежності;
- удосконалення чинного законодавчого і нормативно-правового забезпечення функціонування системи освіти;
- формування ефективної системи національного виховання та соціалізації молоді;

- формування безпечного освітнього середовища і надання можливостей доступного й безперервного навчання (Тицька, 2018);

- забезпеченням рівних прав на вільне національно-етнічне самовизначення, розвиток та збереження національної самобутності (Торош, 2014);

- посилення системної пояснювальної роботи і впровадження в освіту недискримінаційного й інклюзивного підходів (Годунок, 2021);

- посилення заходів щодо підвищення медіаграмотності населення;

- формування системи виховання толерантності та вміння жити в багатонаціональному суспільстві;

- забезпечення діалогу між владою та громадськістю, зокрема у процесі здійснення реформ у сфері освіти з метою забезпечення їх розуміння та підтримки суспільством;

- удосконалення законодавства щодо забезпечення прав національних меншин;

- забезпечення тісного взаємозв'язку державної освітньої політики з іншими політиками (інформаційною, економічною, соціальною).

Крім того, важливо продовжувати роботу з активізації і мотивації громадськості до участі у формуванні й реалізації освітньої політики з метою врахування інтересів усіх зацікавлених осіб.

Запропоновані напрями вдосконалення та реалізації державної освітньої політики України, щодо попередження та запобігання міжнаціональним конфліктам, дадуть змогу забезпечити високі показники її ефективності та створять надійне підґрунтя для сталого демократичного розвитку суспільства.

Висновки.

Проведене дослідження ролі державної освітньої політики в запобіганні міжнаціональним конфліктам дають підстави стверджувати, що в умовах невизначеності, нестабільності та посилення дестабілізуючих чинників воєнного стану державна освітня політика має значний потенціал щодо попередження й запобігання міжнаціональним конфліктам. Ключова роль державної освітньої політики полягає саме у попередженні, а не у врегулюванні міжнаціональних конфліктів, оскільки саме освіта покликана формувати громадянина, який здатний жити в багатонаціональному суспільстві.

Наявні проблеми, виклики і ризики у процесі реалізації державної освітньої політики щодо запобігання міжнаціональним конфліктам виводять на передній план необхідність її удосконалення. Зокрема, це

стосується питань забезпечення пріоритетності прав людини, національного виховання. Крім того, подальше впровадження в освіту недискримінаційного й інклюзивного підходів, підвищення медіаграмотності населення, виховання толерантності. До цього слід додати

постійну взаємодію влади з громадськістю з питань реформування освіти та врахування громадської думки, а також забезпечення тісного взаємозв'язку державної освітньої політики з іншими політиками, що є напрямом для подальших досліджень.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ

- Годунок, З. В. (2021). Мова ворожнечі в онлайн-коментарях. *Людина в українському суспільстві в системі цінностей прав людини: сучасний вимір медіадіяльності: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 14 трав. 2021 р.* Відновлено з http://journ.univ.kiev.ua/nauka1/wp-content/uploads/2021/05/Zbirnyk_human21.pdf
- Гуменюк, Б. І. (2020). Державна політика України у сфері освіти, науки та культури у контексті європейської інтеграції. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова*, 29, 30-39. Відновлено з <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series22.2020.29.04>.
- Ілійчук, Л. (2022). Феномен якості вищої освіти у сучасному науковому дискурсі. *Проблеми освіти*, 2(97), 5-22. Відновлено з <https://imzo-journal.org.ua/index.php/journal/article/view/66/60>
- Інформація про діяльність Ради представників громадських об'єднань корінних народів, національних меншин України при Міністерстві освіти і науки України в 2021-2022 роках. (2022). *Сайт МОН України*. Відновлено з <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rada-natsionalnikh-menshin/2022/11/29/Informatsiya.prodiyainist.Rady.2021-2022-30.11.2022.pdf>
- Колісник, В. П. (2003). *Національно-етнічні відносини в Україні: теоретичні засади та конституційно-правові аспекти*. (Монографія). Харків: Фоліо.
- Лашкіна, М. Г. (2021). Журналіст в конфліктному середовищі: між правами людини, відповідальністю та сенсацією. *Людина в українському суспільстві в системі цінностей прав людини: сучасний вимір медіадіяльності: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 14 трав. 2021 р.* Відновлено з http://journ.univ.kiev.ua/nauka1/wp-content/uploads/2021/05/Zbirnyk_human21.pdf
- Майборода, Т. М. (2019). *Державне регулювання освіти в контексті розвитку національної економіки*. (Дисертація на здобуття наукового ступеня к.е.н.). Полтава. Відновлено з <http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/7439/3/diss1.pdf>
- Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. №344/2013. (2013, Червень 25). *Указ Президента України*. Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/344/2013#Text>
- Ногас, Н. (2020). Державна політика у галузі освіти України: сутність та зміст. *Актуальні проблеми правознавства*, 1(21), 87-95. Відновлено з <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/38491/1/%D0%9D%D0%BE%D0%B3%D0%B0%D1%81.pdf>
- Про освіту. № 2145-VIII. (2017, Вересень 5). *Закон України*. Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
- Савчук, О. М. (2021). Висвітлення прав дитини освітніми онлайн-медіа (на прикладі матеріалів «Всеосвіти», «Освіторії», «Освіти UA», 2020-2021 рр. *Людина в українському суспільстві в системі цінностей прав людини: сучасний вимір медіадіяльності: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 14 трав. 2021 р.* Відновлено з http://journ.univ.kiev.ua/nauka1/wp-content/uploads/2021/05/Zbirnyk_human21.pdf
- Тицька, Я. О. (2018). Державна політика у сфері освіти: правовий аспект. *Прикарпатський юридичний вісник*, 2(23), 55-60. Відновлено з http://www.rjv.nuoua.od.ua/v2_2018/14.pdf
- Торош, С. О. (2014). Правові механізми врегулювання міжнаціональних конфліктів: поняття та феномен. *Часопис Національного університету "Острозька академія". Серія "Право"*, 2(10). Відновлено з <http://lj.oa.edu.ua/articles/2014/n2/14tsoptf.pdf>
- Хомишин, І. (2016). Механізм реалізації державної політики в сфері вищої освіти. *Вісник НУ «Львівської політехніки»*, 855, 116-121. Відновлено з <https://ena.lpnu.ua:8443/server/api/core/bitstreams/345fcfd0-17bf-496a-a76e-10f7e29fdfad/content>
- Явір, В. (2019). Проблеми в сфері забезпечення прав національних меншин у контексті євроатлантичної інтеграції України. *Наукові записки ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України*, 3-4(99-100), 50-63. Відновлено з https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2020/06/yavir_problemy.pdf

REFERENCES

- Godunok, Z. V. (2021). Hate speech in online comments. *A person in Ukrainian society in the value system of human rights: the modern dimension of media activity, All-Ukrainian Scientific and Practical Conference. 2021*. Kyiv, Ukraine: Institute of Journalism.
- Gumeniuk, B. I. (2020). State policy of Ukraine in the field of education, science and culture in the context of European integration. *Scientific journal of the National Pedagogical Dragomanov University*, 29, 30-39.
- Iliichuk, L. (2022). The phenomenon of the quality of higher education in modern scientific discourse. *Problems of education*, 2(97), 5-22.

- Information on the activities of the Council of Representatives of Public Associations of Indigenous Peoples and National Minorities of Ukraine under the Ministry of Education and Science of Ukraine in 2021-2022.* (2022). Retrieved from <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rada-natsionalnikh-menshin/2022/11/29/Informatsiya.prodiyalmist.Rady.2021-2022-30.11.2022.pdf>
- Khomyshyn, I. (2016). The mechanism of implementation of state policy in the field of higher education. *Bulletin of the National University "Lviv Polytechnic"*, 255, 116-121. Retrieved from <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2017/aug/5638/vnulpurn201685518.pdf>
- Kolisnyk, V. P. (2003). *National-ethnic relations in Ukraine: theoretical foundations and constitutional and legal aspects*. Kharkiv: Folio,
- Lashkina, M. G. (2021). A journalist in a conflict environment: between human rights, responsibility and sensationalism. *All-Ukrainian Scientific and Practical Conference*. Kyiv, Ukraine: Institute of Journalism.
- Maiboroda, T. M. (2019). *State regulation of education in the context of the development of the national economy*. (Dissertation for obtaining the scientific degree of Candidate of Economic Sciences). Higher educational institution of the Ukoopsilka «Poltava University of Economics and Trade», Poltava.
- National strategy for the development of education in Ukraine for the period until 2021*. №344/2013. (2013).
- Nogas, N. (2020). State policy in the field of education of Ukraine: essence and content. *Actual problems of jurisprudence*, 1(21), 87-95.
- On Education. №2145-VIII. (2017). *Law of Ukraine*.
- Savchuk, O. M. (2021). Coverage of children's rights by educational online media (on the example of the materials of "Vseosvity", "Osvitoria", "Osvity UA", 2020-2021 *A person in Ukrainian society in the value system of human rights: the modern dimension of media activity, All-Ukrainian Scientific and Practical Conference*. Kyiv, Ukraine: Institute of Journalism.
- Torosh, S. O. (2014). Legal mechanisms for the settlement of international conflicts: concept and phenomenon. *Journal of the National University "Ostroh Academy". Law series*, 2(10), 1-13. Retrieved from <http://lj.oa.edu.ua/articles/2014/n2/14tsoptf.pdf>
- Tytska, J. O. (2018). State policy in the field of education: legal aspect. *Subcarpathian Law Herald*, 2(23), 55-60.
- Yavir, V. (2019). Problems in the field of ensuring the rights of national minorities in the context of the Euro-Atlantic integration of Ukraine. *Scientific notes of Kuras Institute of Political and Ethnic Studies of the National Academy of Sciences of Ukraine*, 3-4(99-100), 50-63. Retrieved from https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2020/06/yavir_problemy.pdf